

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО

КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ НАУК

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник Інституту
морально-психологічного забезпечення

полковник _____ О. РОЛЮК
" ____ " _____ 2023

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Львів
2023

Реєстраційний номер _____

Розроблено та внесено:

кафедрою гуманітарних наук

Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Розробники силябусу: пр. ЗСУ Соляр Ігор Ярославович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри гуманітарних наук

Силабус навчальної дисципліни розглянутий на засіданні кафедри гуманітарних наук

Протокол № 1 від "30" серпня 2023 року

Завідувач кафедри гуманітарних наук

д-р держ. упр., доц. _____ А. КАЛЯЄВ

"30" серпня 2023 року

Назва курсу	Сучасні аспекти інформаційної безпеки філософських знань
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Інститут морально-психологічного забезпечення, кафедра гуманітарних наук
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 Гуманітарні науки (034 Військова культурологія)
Викладач (-і)	Соляр Ігор Ярославович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри гуманітарних наук
Контактна інформація викладача (-ів)	isoliar@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	щосереди 15.30-17.30 онлайн-консультації
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розроблений для того, щоб надати курсантам основи сучасних аспектів інформаційної безпеки та базові уявлення, які їх формують. Дисципліна викладається у 10 і 11 семестрах 5 курсу в обсязі 3 кредитів ЄКТС
Коротка анотація курсу	Курс «Сучасні аспекти інформаційної безпеки» побудований з врахуванням специфіки підготовки майбутніх офіцерів. У ході вивчення навчальної дисципліни « Сучасні аспекти інформаційної безпеки » передбачається здобуття компетентностей, теоретичних знань та умінь, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю (спеціалізацією), а саме: аналізу теорій і практики інформаційного протидіяння під впливом сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; з'ясування складових спеціального інформаційного впливу; розробки методології дослідження, стратегії та практики проведення і протидії спеціальним інформаційним операціям, інформаційним війнам; визначення оцінювання характеру та рівня загроз інформаційній безпеці.
Мета та цілі курсу	Формування в магістрів здатності використовувати базові теоретичні знання з питань інформаційної безпеки, вміння і компетенції для вирішення практичних військово-професійних завдань: застосування методів та засобів захисту інформації в умовах широкого використання сучасних інформаційних технологій, визначення інформаційних загроз, протидія інформаційним операціям та інформаційним війнам.
Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доктрина інформаційної безпеки України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua. 2. Стратегія інформаційної безпеки (2021). [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/5203.html. 3. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини –

	<p>Безпека України» (2020) [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Стратегія кібербезпеки України «Безпечний кіберпростір – запорука успішного розвитку країни». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013. 5. Конституція України [офіційний текст]. Київ : Правова Єдність, 2013. 45 с. 6. Про доктрину інформаційної безпеки України: Указ Президента України // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.president.gov.ua 7. Закон України «Про державну таємницю». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text. 8. Закон України «Про захист персональних даних». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text. 9. Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні: Указ Президента України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua. 10. Постанова КМУ «Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних системах (2006). [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2006-%EF#Text 11. Про інформацію: Закон України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 1992. № 48. Ст. 650. 12. Про Національну програму інформатизації: Закон України. <i>Відомості Верховної Ради</i>. 1998. N 27 – 28. Ст. 181. 13. Про невідкладні заходи щодо забезпечення інформаційної безпеки України: Рішення РНБО. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua 14. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки: Закон України. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2007. 14 лютого. С. 2. 15. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17 червня 1997 року «Про невідкладні заходи щодо впорядкування системи здійснення державної інформаційної політики та удосконалення державного регулювання інформаційних відносин»: Указ Президента України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua 16. Актуальні проблеми інформаційної безпеки України. Аналітична доповідь УЦЕПД. <i>Національна безпека і оборона</i>. Київ, 2001. № 1. С. 2 – 59. 17. Андреева О. Національна безпека України в контексті національної ідентичності і взаємовідносин з Росією. Київ : Парламентське вид-во, 2009. 360 с.
--	--

18. Андрушко А. Інформаційні війни: міф чи реальність? *Суспільство. Держава. Армія. Серія: Суспільні науки*. 2003. Вип. 6 – 7. С. 113 – 120.
19. Біленчук П.Д. Правові засади інформаційної безпеки України. Харків. 2018. 289 с.
20. Богданович В. Воєнна безпека України: методологія дослідження та шляхи забезпечення: монографія. Київ, 2003. 322 с.
21. Гапотій В. Особливості сучасного розуміння інформаційного суверенітету держави. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2007. № 4. С. 11 – 17.
22. Горбулін В. Системно-концептуальні засади стратегії національної безпеки України: монографія. Київ: ДП НВЦ «Євроатлантикінформ», 2007. 592 с.
23. Громико І. Державна домінантність визначення інформаційної безпеки України в умовах протидії загрозам. *Право України*. 2008. № 8. С. 130 – 134.
24. Державна інформаційна політика у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції. *Національна безпека і оборона*. 2008. Вип. 1. С. 2 – 30.
25. Інформаційна безпека держави: навч. посіб. для студ. спец. 6.170103 «Управління інформаційною безпекою», 125 «Кібербезпека»/ В.І. Гур'єв, Д.Б. Мехед, Ю.М. Ткач, І.В. Фірсова. Ніжин: ФОП Лук'яненко В.В. ТПК «Орхідея», 2018. 166 с. : іл.
26. Конах В. Нормативно-правові засади державної політики України у сфері інформаційно-психологічної безпеки. *Стратегічні пріоритети*. 2012. № 3. С. 152 – 158.
27. Кормич Б. Організаційно-правові засади політики інформаційної безпеки України: Монографія. Одеса : Юридична література, 2003. 472 с.
28. Литвиненко О. Інформаційні впливи і операції. Київ: НІСД, 2003. 238 с.
29. Ліпкан В. Національна безпека України. Київ, 2009. 356 с.
30. Нашинець-Наумова А.Ю. Інформаційна безпека: питання правового регулювання: монографія. Київ: «Гельветика», 2017. 168 с.
31. Остроухов В. Інформаційна безпека: соціально-правові аспекти. Київ, 2010. 216 с.
32. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Київ, 2015. 497 с.
33. Почепцов Г. Сенси і війни: Україна і Росія в інформаційній і смисловій війнах. К., 2016. 316 с.
34. Проблеми інформаційного законодавства України в сфері створення, поширення та використання інформації та шляхи їх вирішення". Аналітична записка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/problemi-informacynogo-zakonodavstva-ukraini-v-sferi>.
35. Світова гібридна війна: український фронт/ за ред. В.

	<p>Горбуліна. Харків, 2017. 495 с.</p> <p>36. 100 брехливих російських наративів про російсько-українську війну / Збірник інформаційно-аналітичних матеріалів / А. М. Романишин, С. В. Черевичний, О. П. Остапчук та ін. К.: НДЦ ГП ЗС України, 2023. 77 с.</p> <p>37. 100 запитань і відповідей про Сили оборони України Збірник інформаційно-аналітичних матеріалів /В.М. Яцентюк, А.М. Романишин, С. В. Черевичний. К. 2023. 133 с.</p> <p>38. Тихомиров О. О. Права людини: інформаційний вимір : монографія. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 304 с</p> <p>39. Ткачук Н.А. Стан та проблемні питання реалізації Стратегії кібербезпеки України. Інформація і право. № 1(28)/2019. С. 129-134.</p> <p>40. Ткачук П.П., Шемчук В.В., Сальник Ю.П., Мацевко Т.М., Корольова О.В. Основи протидії інформаційно-психологічному впливові в особливий період. Львів, 2015.189 с.</p> <p>41. Шейко В. Формування інформаційного простору та зовнішньої культурної політики у незалежній Україні. <i>Вісник ХДАК</i>. 2010.Вип. 29. С. 9-18.</p>
Тривалість курсу	120 год.
Обсяг курсу	60 годин аудиторних занять, у тому числі 36 годин лекцій, 20 годин семінарських занять, 4 години практичних занять, 4 години диференційованого заліку. 60 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>РН3 Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки.</p> <p>РН8 Приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку суспільства.</p> <p>РН9 Організовувати й управляти діяльністю закладів культури та відповідними структурними підрозділами підприємств та установ.</p>
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль	Диференційований залік
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватись під час викладання курсу	Лекції Презентації Дискусії
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.</p> <p>Проміжне оцінювання (за результатами першого семестру вивчення курсу):</p> <ul style="list-style-type: none"> - семінарські та практичні заняття – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50); - диференційований залік – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50). <p>Підсумкове оцінювання (за результатами усього курсу):</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - семінарські та групові заняття – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); - іспит – 70% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 70). <p>Письмові роботи: очікується, що курсанти виконують декілька видів письмових робіт (реферати, есе). Академічна доброчесність: очікується, що роботи курсантів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших курсантів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі курсанта є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що усі курсанти відвідують усі лекції та семінарські заняття курсу. Курсанти мають інформувати викладача про неможливість відвідання занять. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку чи іспиту</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основні елементи інформаційної безпеки держави та проаналізуйте їх; 2. Дайте визначення терміну «інформаційна війна»; 3. Охарактеризуйте складові інформаційно-психологічних операцій СРСР у роки Другої світової війни; 4. Сутність поняття «інформаційна безпека»; 5. Оновлення, збагачення та зберігання національних інформаційних ресурсів; 6. Маніпулювання особистістю в різних культурно-історичних умовах; 7. Роль і місце інформаційної безпеки в системі національної безпеки держави; 8. Міжнародне співробітництво в галузі інформації та входження України до світового інформаційного простору; 9. Інформаційна складова гібридної війни; 10. Інформаційна безпека як складова інших сфер національної безпеки; 11. Особливості захоплення і захисту інформаційного і віртуального просторів; 12. Поняття та види загроз інформаційній безпеці держави; 13. Нормативно-правова база інформаційної безпеки держави; 14. Забезпечення ефективного використання інформації. Розвиток електронного урядування; 15. Особливості захоплення і захисту інформаційного і віртуального просторів; 16. Поняття національних інтересів і його відмінність від поняття національна безпека; 17. Класифікація загроз; 18. Сміслові війни в сучасному світі; 19. Інформаційний простір і соціосистеми; 20. Свідомість і підсвідомість особистості, механізми їх взаємодії. 21. Інформаційно-психологічне протистояння під час Першої

світової війни;

22. Державне управління в умовах інформаційного суспільства.
23. Обмеження впливу інформаційного простору на людину;
24. Особливості російського бачення пріоритетів геополітичної конкуренції в сучасному інформаційному суспільстві;
25. Обумовленість національних інтересів;
26. Безпека життєдіяльності людини в інформаційному просторі;
27. Напрями і механізми інформаційного впливу на систему державного управління;
28. Національні інтереси в інформаційній сфері;
29. Інформаційна зброя – продукт нових інформаційних технологій;
30. Інформаційно- психологічний вплив у міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки;
31. Поняття і особливості інформаційної політики держави.
32. Регулювання інтернет-відносин у країнах Європи;
33. Організація протидії інформаційно-психологічному впливі в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки;
34. Генеза поняття «інформаційне суспільство»;
35. Види інформаційних прав і свобод та їх зв'язок іншими правами і свободами громадян;
36. Особливості взаємозв'язку сучасної доктрини інформаційно-психологічної війни США і процесів глобалізації;
37. Доступ громадян до інформації. Створення національних систем і мереж інформації;
38. Співвідношення положень нормативно-правових актів Європи і України, що регулюють відносини у сфері прав та свобод людини і громадянина;
39. Методи боротьби в інформаційному просторі;
40. Інформаційні та віртуальні потоки в різні історичні періоди;
41. Структура конституційного права на інформацію;
42. Інструментарій хаосу в гібридній війні;
43. Створення сучасних систем охорони інформації;
44. Основні положення Окінавської Хартії глобального інформаційного суспільства;
45. Інформативно-пропагандистське забезпечення діяльності українського миротворчого контингенту в Іраку;
46. Європа і глобальне інформаційне суспільство;
47. Інформаційні війни/психологічні операції та національна безпека;
48. Складність прийняття рішень у разі гібридної війни;
49. Адаптація законодавства України до європейських стандартів;
50. Нові тенденції у сфері інформаційних воєн;
51. Організаційно-правові принципи формування у РФ виконавчого механізму для реалізації державної політики інформаційного протистояння;

	<p>52. Органи ЄС, що забезпечують реалізацію європейської політики інформаційного суспільства;</p> <p>53. Спеціальна пропаганда СРСР в Афганістані у 1979-1989 рр.;</p> <p>54. Невидимі інформаційні впливи.</p>
Опитування	Анкета-оцінка з метою оцінювання якості курсу буде надана після завершення курсу

ДОДАТОК

Схема курсу

Кількість годин ауд./самоств.	Тема	Результати навчання	Завдання
34/32	1. Основи інформаційної безпеки держави.	Знати зміст основних понять та їх співвідношення: інформаційна безпека, національна безпека, національні інтереси, інформаційні війни; нормативно-правову базу, що регулює суспільні інформаційні безпекові відносини; уміти визначати вплив факторів внутрішньо- і зовнішньополітичного середовищ на забезпечення інформаційної безпеки; використовувати понятійно-категорійний апарат при аналізі інформаційної, політичної, економічної, воєнної, екологічної та інших функціональних сфер національної безпеки при виборі та реалізації концептуальних підходів щодо управління інформаційною безпекою;	Тести, питання, реферати
20/34	2. Інформаційні війни. Система забезпечення інформаційної безпеки.	Засвоїти зміст стратегій та практичних програм інформаційних воєн; методологію спеціальних інформаційних операцій на глобальному, регіональному (європейському) та національному рівнях; практику досліджень інструментів спеціальних інформаційних операцій; зміст зовнішньої та внутрішньої політики України в контексті проведення спеціальних інформаційних операцій; вміти застосовувати методи військового управління в умовах реальних загроз інформаційній безпеці внаслідок недотримання (невиконання) норм міжнародного права суб'єктами міжнародних відносин та у сфері попередження та врегулювання конфліктів; на основі моніторингу та аналізу діяльності органів влади пропонувати організаційно-правові засоби	Тести, питання, реферати

		<p>підвищення ефективності діяльності військово-управлінських структур щодо забезпечення інформаційної безпеки; організувати управління інформаційною безпекою в усіх сферах життєдіяльності суспільства, виходячи із потенційних та реальних загроз та небезпек національній безпеці України, використовуючи методи теорії управління безпекою соціальних систем; проводити оцінювання характеру та рівня загроз національним інтересам України в інформаційній сфері.</p>	
--	--	---	--